

عطا محمد وردگ

کلی ته به کله خو

خوړونکې: پښتو ادبي غورځنګ الریاض سعودی عرب

عبد، محمد

قلمی نوم: وردگ

دپلار نوم: ولي محمد معروف په راجا

دنيكه نوم: ملك رحمت گل

قوم: وردگ

دزيريدو نېټه: ۳/۵/۱۹۷۰

تعليم: بى اے پولټيكل سائنس

كله: دربار چكدره

تحصيل: ادينزئى

ضلع: دير

صوبه: پښتونخوا

كاروبار: مدير الفروع شركه البعيز الرياض (سعودى)

دشاعر نور چاپ او ناچاپ كتابونه

۱:- كلې ته به كله خو (همدا اثر)

پښتانه په سعودى عرب كښې نثر، چاپ ته تيار

خريكې "لنډې قيصې" ناچاپ

زړه سترې ساندې: مقالې او مضمونونه ناچاپ

پنگه: تاليف، شاعري، ناچاپ

خواره يادونه افسانې "لنډې قيصې" ناچاپ

زيرمې ناول

موجوده درك: شركه البصير التجاريه المحدوده رياض سعودى
عرب

تلفيون: استوگنه: 01/22766817

دفتر: 01/22926010

فاكس: 01/22956016

موبائل: 0503486702

ای میل: adress wardag khail@hotmail.com

دکتاب دملاویدو در کونه: پښتو ادبی غورځنگ رياض سعودى
عرب

پاینده محمد استاذ: دربار چکدره تحصیل ادینزئی ضلع دیر
پښتونخوا.

خیر محمد وردگ: : دربار چکدره تحصیل ادینزئی ضلع دیر
پښتونخوا..

پاکستان یوتھ: ارگنائزیشن تحصیل ادینزئی ضلع دیر
پښتونخوا

یونیورسټی: بک ایجنسی خیبر بازار پېښور.

اردو سائنس بورډ: سرکارنو مرکز خیبر بازار پېښور

دیر ادبی ملگری چکدره بام بت خيله

دالی

- ۱:- دهغو پلارانو او میاندو په نوم چې دخپلو مسافرو بچو ددین د پاره همیشه سترگې په لار وی.
- ۲:- دهغو خویندو په نوم چې همیشه ئې لاسونه دخپلو مسافرو روڼو دکامیابی او کامرانی دپاره پورته آسمان پلو نیولی وی.
- ۳:- دهغو تور سرو او چنغلو په نوم چې خپلو مسافرو خاوندانو ته د وطن د راتلو لپاره لحظه لحظه شماری.
- ۴:- دهغو ماشومانو په نوم چې په شته پلارانو کښې د پلار دمینې اوتریت نه بغیر لویږی.
- ۵:- دهغو مسافرو په نوم چې دمعاشی نا همواریو له کبله په دې سیزلو هوا گانو په دې شگلن او کانیز پردی وطن کښې په زړه سترې او زړه چاودې مسافری مجبور کړی شویده.
- ۶:- ددې شعر د شاعر په نوم چې:
 څار دې امریکه دروس نه روس دې څار دچینه شی
 غواړمه چې ټوله دنیا مینه مینه مینه شی
- ۷:- د قابل قدر او محترم بزرگ عبدالستار ایدھی په نوم چې د دردونو ټکور ده.
- ۸:- د ستر پښتون "باچا خان" په نوم چې دخپل ژوند قیمتی حصه ۳۳ کاله ئې دپښتون قام درون سباوڼ په خاطر د زندان د تورو تمبو تر شاه تیره کړه.
- ۹:- دخپل گران استاذ او ملگری الله دادخان ایدوکیب په نوم چې ماترینه ډیر څه زده کړیدی.
- ۱۰:- دخپل خوږ ملگری ایاز په نوم چې ثانی نه لری.
- ۱۱:- په اخره کښې دخپلې هغې درڅو په نوم چې زه ئې ادم نه شوم.

ما وردگ ڇنڪه وپيڙندو

دشلمې صدي نولس سوه اتي ايم ڪال و دورخ اوتاريخ معلومات مې
ذهن سٽري والھ او سستي نه قبلوي. خو دومره معلومات ضرور لرم
چې دسعودي عرب تریدلي غرمه وه چې يو ملگري راته په ٽيلفون
وويل چې ځائي کښې به ئي؟ که چرته بهر ته به ځي څه شيبه پس
ټلي وغږيده چې ور بيرته کولو له راغلم څه گورم چې ملگري سره
چې کوم ملگري راغلي دي پينټ شرټ ئي اچولې دے ټائي ئي ټرلي ده.
تندرست او پلھوان دے سور سپين سره سره بریت، وارھ وارھ ويښته
ما چې وليدوز په واللھ چې اول اول کښې مې اونه پيڙندو. په زړه
کښې حيران شوم چې که پښتو کښې ورته پخیر راغلي وایم او پښتون
نه وي گورم ورته چې سرے دشکل نه سوريا والا او ترکی والا غوندې
ښکاري السلام عليکم مې ورته ووي او لاس مې ورسره ميلاو کړو
چې دننه راتلو ما مې ملگري ته وويل چې رائي چې څو ملگري مې
ملگري ته دراتلو دپاره "رائي حاجي صيب" ټکے استعمال کړو چې
دننه کښيناستو نوپه ناشنايي کښې مې ورته وويل چې څنگه حال
دے وروره!

ده وويل چې ښه يو ستاسو دعاگانې دي ما وويل چې خفه نشي بهر
مې درته ځکه زيات څه ونه ويل چې و مې نه پيڙندي ويل ئي الله
دې بناد لره. ډيره ډيره مهرباني.

دغه شان دا محفل په دې ځای په ناشنايي کښې ډير مخ په وړاندې
لاړ او مونږ دغه رنگ گپ شپ ولگولو چې غرمه موسره تيره کړه او
چې مازيگر شوزه په څه کار پسې بازار ته لاړم. او چې واپس راغلم

په دوکان راته یو کاغذ ملاو شو چې دپاسه پرې د عطاء محمد
مضمون لیکل شوی و او ورسره پرې دوطن پته دربار چکدره
تحصیل ادیزئ لیکلې شوی وه دغه رنگ پرې موجوده پته هم سره
دټیلفون د دوه نمبرو او دمنیجر نمبر لیک و. زړه کښې حیران شوم
چې سره درنگ ډنگ نه شاعر نه ښکاریدو او داتکره دکاغذ څه
عجیبه گواهی ورکوی بیا مې معلومات واخستل پته راولگیده چې
دلته الخرج کښې ئې دچا سره Business Apointment پسته به
دوباره راځی بیا چې ښاغلی مغموم راستون شو نو بیا ورته لږ زیات
په احترام ودریدم او ورته مې وویل چې گرانه وروره! اول دې راسره
ادبی پیژندگلو نه وه شوې اوس به سره کښینو او ادبی پیژندگلو به
کوو لنډه دا چې ښاغلی وردگ صیب سره مې پرمهلی ملاقات داسې
ربط پیدا کړ چې دیوبل نه جدا کیدل لرې وتل او یا دیوبل نه ډډه
کول مو ناممکن وگڼل. وخت تیریدو یو بل نه به مو غزلې او نظمونه
اوریدل گپې شپې به مو ویشتي پردی سپکه اوخپله درنه به موهر
وخت په شونډو تیریده.

کله کله به مو پکښې پته گته هم شروع کړه مغموم صیب به په پته
گته کښې تگي هم کوله او چې چا به ورله غلا ونیوله هغه وخت به
داسې سور غوندې شو دا ټوکې تقالی دغه رنگ جاری وې مغموم
صیب که به په هفته کښې دوه ځله یا یو ځل خامخا ریاض ته ترد
الخرج رامنډه کوله ځینو ملگرو به راپسې خندل او وئیل به ئې
هلکو، چرته دنظره نه شی. ډیر مه خوږیږئ چرته ورانه مورانشی
دملگرو دغه خبره څه وخت مو رښتیا هم شوه ورانه مو پکښې هم

راغله خو لکه چي مونږ دواړو ته يو بل هيرولرگران وو بيا مو سره جوړه شوه.

او اوس زمونږ يارانہ يو ځل بيا د شيطان غوږونه دې کانه وي دالله په فضل سره ښه په جوښ او ښه په مزه کښې ده. د ژوند ورځې شپې ښه په چرت کښې تيرېږي. او دوخت څرخ ښه په تيزۍ په خپل فکري جمود کښې تاوېږي هغه ورځ هم دهيرولو نه ده چې ښاغلي مغموم صيب د دمام ملگرو ښاغلي شاه اپريدي صيب او ښاغلي محمد امين امين صيب ته شريکه بلنه ورکړه او تر دو الخرج دراتلو په زخمت مجبوره کړل او چې کله راغله او مونږ ورسره مشغوليدو دغه وخت ماته ښاغلي مغموم صيب غلې غوندي اشاره وکړه او زه چې بهر راغلم راته ئې وخنډل وئيل ئې چې قائل صيب که ټولې خبرې ورته وکړې نو مونږ به ورته څه وايو.

الخرج کښې چې کوم ادبي ملگري دي هغه ټول راخبر کړه هنگامي مشاعره ده ما ورته وويل صيبه! داخو به ډيره گرانه شي پروگرام به څنگه کوو ويل ئې دخبرو ضرورت نشته خو تادي کوه روستو ترې دټنگ ټکور پروگرام دے ما ورته وويل چې ښه خبر يم فضل خالق دا دومره انتظامات چې کړيدي خو هم دټنگ ټکور دپاره کنه خو دمشاعري داپروگرام خو پکښې اوس زيات راغے ويل ئې ته څه غم کوي امونه خوره ونې مه شماره. نور کار په ما پريږده څه چې درته وایم هغه وکړه او بس ناساپي پروگرام جوړ شو. دستيچ فرائض عطاء محمد مغموم صيب اداکړو او کله چې ئې ميلمانو شاعرانو ته کلام اورولو دپاره بلنه ورکړه نو ميلمنو وويل چې مونږ ته خو

دمشاعري علم نه وو مونږ خو په جر رابللي شوی یو ځکه خو
 بغیر دڅه تیاری نه راغلی یو خو زموږ مغموم صیب ډیر زورور سره
 دے اوس به څه وایو. ضرور چې راغلی یو او چې ما عطاء محمد
 مغموم صیب ته وکتل مسکے مسکے کیدو. ما په زندگۍ کښې
 مشاعري ډیرې لیدلې دی خوددې مزه څه جدا وه څومره چې ترې زه
 نا امیده وم دومره ئې متاثره کړم مشاعره په خیر خیریت سره اهتمام
 ته ورسیده او بیا دغه رنگ دتنگ تکور محفل ولگیدو. ښاغلی
 عبدالله صادق صیب دمحفل خوند څه جدا مقام ته وخیژوو او چې
 چریانګ شونو هلکانو منت زاری شروع کړه چې قائله وروره په
 خدای به شی او په تا به شی مونږ بنگړه (اتن) اچول غواړو ما ورته
 انکار وکړو چې زه صادق صیب باندې دا خبره نه شم منلې. ځکه چې
 دا خوراته دصادق صیب په طبیعت صحیح نه ښکاری البته مغموم
 صیب ئې پرې منلې شی. هغوی چې مغموم ته ویل هغه یو دم صادق
 صیب ته وویل چې یره جی زه بخښنه غواړم دا ملگری داسې تقاضا
 لری هغه ورته وویل ملگریه!

دا ټول هرڅه مونږ دخپل زړه دتکور دپاره کوو داسې مې زړه منی نه
 خو چې تاسو ئې سفارش کوئ نو وبه غږووم درته او بیا چې کله
 هلکانو بنگړه (اتن) واچولو هر یو به بل دلاس نه راښکو. او منت به
 ئې کوو ورته هم دغه رنگ دا محفل تر سبا پورې جاری وو چې سحر
 نمر راوختو محفل مو برخاست کړو ټول ملگری اوده شول او چې
 کله بیا سره راپاڅیدو او دبیګانۍ شپې مشاعري او تنګ تکور په
 حقله موخبرې شروع کړې ملگرو د یو بله تپوسونه کول چې پروگرام

څنگه وو؟ مغموم صيب وويل چې هيڅ خوند ئې نه و مونږ ټول حيران شو وې ئې دا ځكه چې ظالمانو يو بل ته منتونه كول او ماته پكښې چا دتښې خلې ست هم ونكړو او زما دومره اتن ته زړه كيدو چې زه دكالج اوهاستېل هغه زاړه يادونه تازه كړم.

زما ددې دومره اوږدو خبرو مطلب دا و چې خوږ ملگرې ښاغلي عطاء محمد وردگ صيب په زړه خيرې نه ساتي څنگه چې صفا سپينه جوته رب وركړيده دغه رنگ ئې زړه هم غني او صفا وركړيده. چېرې داسې خبرې په خاطر نه اخلي چې گنې څوك به پسې بد ووائي هرڅه چې كوي خو خپل ذاتي هر خيال ته د تكميل جامه اغوندي په خپل شوق پوره كولو كښې هيڅ قسمه ناغه نه راولي او كله كله په خپله همدا سې وائي چې مړه څه پرې كړې اصلي مطلب د يادولو د كې په ښه كښې دې څوك ياد نه كړي چې په بده دې وستاڼي دا هم پوره ده خو چې لكه د بوډۍ د زوى نه سيوري ئې او نه د نمر. هغه وخت مغموم صيب متحرك وو اوس د وردگ د زړه زور راته هغه نه ښكاري.

ځكه چې وزن ئې دې عمر كښې پخواني وزير اعظم جمالي نه اړولې د څه كارونه ئې دهيرولو نه دي كله چې ئې د عبدالقادر صياد صيب په مرسته پښتو كاروان ادبي ټولنه رياض جوړه كړې ده او هم زما سره ئې په ورومېي ملاقات كښې ددغې ټولنې دنائب صدر په نوم پيژندگلو كړې ده.

دير ادبي ملگرې راسره ښاغلي وردگ صيب اشنا كړل نومونه دټولو اخستل خوگرانه ده خو دښاغلي فضل تواب ترابى اوښاغلي

عبدالقادر صياد صيب نومونه دهيرولو نه دی عطاء محمد وردگ هم دهغه وخت نه په ادبي هلو ځلو کښې بوخت دے او هم دغسې روانه ده لائي دادبي ژوند قافله په خپل تړون او تگ مجبوره کړيده او زما په خيال وردگ صيب چې په پښتو ادبي غورځنگ کښې کوم کار وکړو دغه هومره به لابل ملگري کړي نه وي. کيدے شي ځنې ملگري زما سره دا اتفاق ونه لري خو بيا هم په حقيقت کښې سترگي پټول راته ښه نه ښکاري. وردگ صيب په تنظيم جوړولو او په پروگرامونو نمانځلو کښې چې کوم هنر او تجربه لري زما په خيال هغه که ئې په شاعري کښې راشي نو واقعي چې د دستار ولونه به ئې دشمارلو وي هسې خو د پښتو ادبي غورځنگ ملگري ټول د صفت وړ دي خو پکښې ښاغلي نعيم راهي صيب او ښاغلي عبدالله صادق صيب او ښاغلي علي حيدر کوثر صيب او ښاغلي صابر حجازي صيب او په تيره تيره ښاغلي غلام حيدر حيدر صيب دا هاغه که دي چې په طلب به ئې مطلوب پيدانکړي.

خو يو فرد واحد داسې هم لري چې هغه ددغې تنظيم په وړاندو چل تيل اوباتي هسې وسوزول.

او دا هم زما په خيال دورگ او دهغه ددغه ملگرو پوهه ده چې هغه ئې په خپله بدنيتي کښې کامياب نکړو. عطاء محمد وردگ ددې نه مخکښې دعوامي نیشنل پارټي څانگه سعودی عربستان د مشر سکرټر فرايض ادا کړيدي.

د پښتو ادبي سنگر په نوم چې کوم تنظيم د هغې سره
 ئې پوره پوره مرسته او ملگرتيا کړې ده. د اردو مشاعرو
 کښې ئې هم نظمونه اورولي دي او د اردو صحافت
 سره ئې هم رابطه شته.

بذات خود ئې زه ډير د نزدې نه پيژنم. ځنې ذاتي خبرې
 ئې زما خوښې نه دي خو دا هم راته انصاف نه ښکاري
 چې څه وضاحت ئې وکړم. هسې خو هغه ماله پوره پوره
 اختيار را کړې دې چې زما خوښې او خامې دواړه دې
 وليکلې شي او راته ئې دا هم وييلی دی چې گرانه وروره!
 زه ملا نه يم چي هيڅ بې هيڅه به په خپل صفت
 خوشحاليږم او د سپينو جامو بد ويونکي ته به د اتشين
 دوزخ فتوى ورکوم خو دومره به ووايم چې ښاغلي وردگ
 يو جذباتي انسان هم دې او جذبات پرې غالب دي.

کله کله داسې خوڼی وکړی چې نابله خلق به ئې يو غټ
 متکبره او لوئی نظره وگڼی او کله به په دومره
 خاکساري کښې راشی چې وار به درله خطا کړی. کله
 کله به درباندي هيڅ بې هيڅه خپله خبره په زور منی او
 چې د چا سره په څه خبره اړی راواخلي نو ز به وائی
 راځه کنه چې قران او چاره ترمينځه کيدو. اوس به سره
 فيصله خلاصه کړو.

مړه خو د پښتو دا متل پرې چرې هم پوره نه خيږی چې نه
 دومره خوږ شه چې دې تير کړم او مه دومره تريخ شه چې
 دې هير کړم.

اوئيو عادت ئې دا هم دے چي اکثر خبرې کوی نو وائی
 یره خو "پارې" مې درته ووي لکه چې مونږه "پيري" وايو.
 خو پارې مې پوهه کړې. يا ډيرې پارې راغلم خوته نه
 وې. اوئيو بل زور عادت ئې راپه ياد شو. اکثر چې ورسره
 مشغوليرې او په خبرو کښې لږه وقفه راشي نو دے به
 درنه پخپل منفرد انداز کښې پوښتنه وکړي "نور کلي
 کښې خير و؟"

يوئل ترې ما هم دغه پوښتنه وکړه چې ښه نور کلي
 کښې خير و. هغه راته ووئيل: هو! پلار به مې دې ليدو.
 جومات ته به مانځه له تلو راتلو. هسې مطلب مې دادے
 چې د ښاغلي وردگ صيب په زړه د کلي مينه د اول نه
 غالبه وه ځکه خوئې د خپل کتاب نوم د کلي د توري نه
 ونه شوکولو او "کلي ته به کله خو" نوم ئې پرې کښودو.
 د کلي ارمان خو د هر مسافر وي خو لکه د وردگ صيب
 ارمان چي د ټولو نه زيات وي او لکه چې مسافري د
 ټولو نه درنه او بوج داره صرف په ښاغلي وردگ وي.
 اوس به راشم د کتاب په لوري. زما په ذاتي خيال لاخو د
 وردگ شاعري کتاب ته ليواله نه وه خو لکه چې دے ډير
 زيات په تادي ليدے شي او لکه چې څنگه کلي ته ليواله
 دے دغه رنگ د خپل کتاب نوم اوريدو ته هم.

که چرې د صبر گلاس ئې نوش کړے وے نو دا به د
 ښاغلي وردگ دپاره ډير مفيد وے خو بد ورته هم ځکه نه
 وایم چې د وردگ صيب تلوار ډير دے او هغه په دې چې

اول ئي منڊه تر ٻه وهله چي د مختلفو شاعرانو د شعرونو
 مجموعو شائع ڪوم او ددي لپاره ئي د ڏيرو ملگرو
 ليکونه وصول ڪري هم وو. شايد چي اوس هم ورسره
 محفوظ وي. هم ٻه دي سلسله ڪنبي ورته ڏيرو ملگرو
 معتبري رايي هم راستولي وي چي هغوي ڪنبي د بناغلي
 شمس العرب تبسم ليک لکه چي څنگه زما نه هيريڙي
 داسي به د ملگري وردگ هم نه وي هير. او زما خو چي
 ورسره ڪوم تعلق او دوستي ده هغه د وردگ نه نزدي ده
 خو بنياد ئي هم دغه ليک د ڪوم چي وردگ صيب
 تر لاسه ڪري و. او چي بيا ڪله زه بحرين ته لڙم او ورسره
 مي ليده کاته وشول نو ڏير زيات راباندې ٻنه ولگيدو او
 ڏير زيات تري متاثر شوم. او هغه او د هغه ملگرو ڏير
 زيات درناو ڪرايو. هغوي رانه د وردگ صيب پڇله
 تپوس وڪرو. وئيل چي مغموم صيب ٻه څنگه حال ڪنبي
 و؟ ما وئيل چي جي ڏير ٻنه د ڪوم او س ئي تخلص
 وردگ د. مغموم ئي بدل ڪري د. هغوي راته ووي
 چي وردگ ته به زما د خلي دا خبره ورسوي چي ٻه وردگ
 ڪنبي هغه ڇهه نشته ڪوم چي ٻه مغموم ڪنبي دي. ماچي
 مغموم له جواب راوڙو نو راته وي وئيل قائل صيب! تاسو
 ته خو پته نشته ڪنه چي زه د خيالاتو نه منفرد انسان یم او
 تخلص مي انفراديت نه لري نو ٻه دي وجه ئي بدلوم چي
 نه خو زه ڊاڪٽر يار محمد مغموم یم او نه عبدالله جان
 مغموم او نه د هغوي د تخلص وزن ڪمول غوايم او

کيدے شی چي خلق دا وگني چي دا تخلص ئي ڊاڪٽر
صيب يا عبدالله جان صيب پسي اينسودے دے او بله
راسره دا وېره هم ده چي که زه چري بنه غزل وليکم نو
لوستونکي به وائي چي دا غزل هم ددغو نومورو کيدے
شی او که چري هغوي کمزورے غزل وليکي نو وائي به
چي دا د عطاء محمد مغموم دے

زه چي داسي دم په دم خبره اوږدوم نو دا هم راته بناغلي
وردگ وئيلي دي چي خومره درانه او اوږده ليکل کيدے
شی هومره اوږده به راباندې ليکي او راته ئي ووئيل چي
زياته توجو به پيژندگلو له ورکړي ځکه چي په دې
شاعري به مې نور ملگري ليکل کوي چي ادبي مقام ډير
اوچت لري.

گني نو زه به قائل يم خو په دې دور کښي د ناول قائل نا
ځکه چي د افسانې نه افسانچه زيږيدلې ده او ځني خلق
ورته لنډه افسانه يا وره افسانه هم وائي او چي په
شاعري کښي هائيکو هم د ادب برخه شوه نو بيا خو
خبره خلاصه ده او نه د چا سره دومره وخت شته چي دې
مшинي دور کښي سفرنامې يا ناول ليکلو او لوستلو ته
جوړوي اوس به بيا وردگ صيب ته راوړگرځم. وردگ په
خپله دا خبره تسليموي چي زه په شاعري کښي کمزورے
يم خو گران وردگ که خپل کوشش داسي جاري وساتي
نو انشاء الله په مستقبل کښي ترې د ډير څه توقع کيدے
شی گران وردگ د ملگرو په ځينو خبرو ډير زيات خوښ

دے ولې چې سپين زړه دے او د ارتې سينې خاوند دے
او دومره خاطر داره دے چې اکثر ورته ملگري وائي: يره
ته په مشاعره څه کوي. تاته خو گرانه نه ده که نور څه نه
وي هغه ماشومانو والا به پکښې ووائي.

يوه ورځ ورته يو ملگري ووي وردگک صيب! تاسو چې
کورته تيليفون کړه او وړاندار درنه پوښتنه وکړه چې
داسې کاواک ولې ئې نو تاسو ورته ووي چې څه وکړم چې
دا ظالمان روزانه مشاعرې جوړوي نو څه پکښې ووايم.
دغه يو دوه درې غزلې دي هغه خو مې څو ځله ووي. نن
به څه کوم؟ نو وړاندارې درته ووي چې په دې کښې د
سوچ څه دي هغه ماشومانو والا پکښې ووايه کنه. څوک
خو دې څه خوري نه. وردگک صيب داسې په خپت خپت
وخنډل چې کم اميد دے که دا رنگه ئې چرې خنډلې وي.

او هغه بله ورځ مې ورته خنډل. اوس هغه غزل وائي کنه؟
کوم يو؟ هغه ماشومانو والا بيا ئې وخنډل. وييل ئې دا
ئې لاسه کړې هغه بله ورځ مې کورته تيليفون کړه و.
کشر ورور ډاکټر سهيل راته وې چې دې خپلې لور ته خو
دې تيليفون کوه کنه. ما ورته وے څه راکړه چې د حميرا
سره خبرې وکړم. وييل ئې خبرې ورسره وکړه خو هغه
ماشومانو والا ورته ونه وائي.

د غزل سره ئې څه خاص انصاف نه دے کړه يا ئې دا خبره
په وس کښې نه ده او يائي د غزل د روايتونو نه بغاوت
کړه دے.

دا ماشومان چي ځرخوي گلونه
 گلونه څنگه ځرخوي گلونه
 په دې مطلع کښې ښاغلي وردگ ځرخوي د قافيې په ډول
 استعمال کړې دې او هم په دغه يوه مطلع کښې ئې دوه
 ځله استعمال کړې دې پکار خو داسې نه وه خو دا خبره
 ضروري هم نه گڼم ځکه چې يو ځل راته يو ملگري وې
 چې که غزل درنه گډوډ شو نو نوم ورله د نظم ورکړه بيا
 به دې څوک نه گرموي. غزل نما نظم به ورته وائي او که
 چرې غزل نما نظم ورته ونه وائي نو معري خو به ورته
 ضرور ووائي او که چرې داسې هم ونه شي نو ازاد نظم خو
 چرته تلې نه دې اوس خو پکښې هغه د چا خبره چې نثري
 نظم هم زيريدلې دې او هغه هم د شاعري برخه گڼلې شي
 او چې دغې ته ئې وگورو نو بيا خو زمونږ گران وردگ
 صيب ته هيڅ ملامته نشته او هغه د چا خبره چې سپين
 باز دې که ښه شاعر ئې نه گڼو نو شاعر نه گڼل ئې هم
 جرم دې او لازمه دې حوصله ئې ځوانه ده. په مخه روان
 دې په دې تمامه نه ده. اميد لرو چې په مستقبل کښې به
 شمله په ښکړ وتری. اول د وردگ صيب په شعرونو کښې
 زما د خوښې يو شعر:

مونږ د خپل ذات د کوره اوس هم لاوتلی نه يو
 په هر يو لور د جهالت زمونږ قيصې پرته دی
 اوس به راشو د ښاغلي وردگ هائيکوله
 خلق وائي:

د پلار زانگو مې زنگوله

په دې کښې غږ شو چې نیکه دې پیدا شونه

خلقو لاشری نظم او ازاد نظم د شاعری حصه ونه گڼله او
د بره پرې هائیکو راغله او اوس خو ورته ډیرو پوهانو د
پښتو په غیر کښې هرکله ووې او ځینې ورته په کوزه
کښې سمندر وائی. څوک ورته نچور او خلاصه وائی. او
زه ورته بذات خود د بده مرغه وایم او هغه ځکه چې څوک
د دنیا نور خلق به چرته زمونږ د پښتو لنډۍ یا تپې له
پخپله ژبه کښې ځائی ورکړی کڼه. دا میل مستیا ئې د
پښتون په برخه لیکلې ده. خدای تعالی مې دې د تنگ
نظری نه وساتي خو که حالات دا وی نو سبا به د هندي
دوگانې هم زمونږ د پښتو د سوچه ادب برخه وی. څنگه
چې هائیکو جاپان د تیز رفتار ګاډی پشان د پښتو ادب
ته رانوته او پښتنو ورله وجود د پښتنو د وجود غوندې
پراخه کړو. زما په خیال هائیکو په جاپاني ادب کښې لکه
د جاپانیانو د وجود غوندې کوتلې او چسته وه چې
ورومبی مصرعه ئې 5 سیلابه او دویمه ئې 7 او دریمه
ئې 5 سیلابه وه. که دغه لوازمات ئې شرط وی نو بیا خو
د ملګری وردګ صیب هائیکو ګانو له د هائیکو ګانو نوم
ورکول ماسیوا د یوې نه مناسب نه دی. او هغه داده:

لا به یو کیږو

ده د بابا خبره

ګڼې ور کیږو

او کټه چرې يو صنف د يوې ژبې نه بلې ژبې ته په اوږدو
خپل اصلي شکل بدلولى شي نو بيا کټه پښتانه دا قسم
زبردستى وکړي نو جرم به نه وي.

بهر حال زه خپل ملگره بناغله وردگ د خان نه هم بهتر
گڼم او هغه په دې چې يو توکل د پکښې يوه جذبه ده
پکښې او دا د کاميابۍ نښې دي لاس په دعا يم چې الله
تعالى دې د وردگ قلم له زور او په ذاتي ژوند کښې هم
کاميابي او کامراني ورکړي. اوريدلى مې دى وائى چې د
مسافرو دعا قبلېږي.

اجازت غواړم د لوى الله په امان

پير قانيل بفرزم

الخرج رياض سعودى عرب

22 جنورى 2004ء

پښتنه هائيكو

په دې خبره کښې اوس د شک هېڅ گنجایش نه ده پاتې شوې چې هائيکو په پښتو شعري ادب کښې ځان د يو ځانگړي صنف په توگه په پښتنو ليکونکيو او لوستونکيو ډير په درناوي قبول کړې ده او داسې ئې پرې قبول کړې ده چې اوس جاپاني هائيکو د پښتنو په کور کښې جاپاني نه بلکه پيڅې پښتنه شوې ده. ددې وجه داده چې په تيره لږه موده کښې هائيکو ته د ډيرو ښو ښو شاعرانو توجه او گرځيدله او ددغه صنف په اوربل کښې ئې د خپل استعداد، علميت او تجربو گلونه وټومبل چې د دغو گلونو په خوشبويي د پښتو د شعري ادب فضا نوره هم تر او معطره شوه او اوس چې د خپل خوږ وطن نه لرې زمونږ مسافرو شاعرانو وروڼو هم د هائيکو په سرڅڼه کښې د رول ترسره کولو لپاره خپله سينه ډبولې ده نو دا ددې غمازي کوي چې اوس به که خير وي هائيکو لکه د پښتو ټپې د پښتنو در در، ورور او هر ذهن او نظر ته ورسېږي. د مسافر ورور عطاء محمد وردگ دا مجموعه "کلی ته به کله څو" هم يقيناً چې د پښتنو په سيمه کښې د هائيکو د مقبوليت او قبوليت په حواله يوه ښه اضافه ده. او هيله کيده شي چې سعودي عرب ته ددې مجموعې د رسيدو سره به دغلته د روزگار په سلسله کښې ميشته پښتانه شاعران هم د هائيکو

ليکلو او لوستلو ته وهڅيری. او په دې لړ کښې به خپل
 مزید غوره تخليقات او افکار هم مخې ته راوړی.
 د ښاغلی عطاء محمد وردگ ددې کتاب د چاپ کولو په
 شا چې د پښتو د خورولو او هائيکو ته د ودې ورکولو
 کومه جذبه پرته ده هغه يقيناً چې د ستايلو او نازولو ده
 ځکه چې ښاغلی شاعر د خپل وطن او خپلو عزيزانو او
 کورنۍ نه په زرگونو ميله لرې فقط ددې دپاره د ژوند
 شپې ورځې تيروي چې د خپل مستقبل د محفوظ کولو
 دپاره څو پيسې ترلاسه کړي. ولې داسې ليونی جذبه ته
 به بنده د څه نوم ورکوي چې په محنت مزدوری گټل
 کيدونکو دغو پيسو کښې د پښتو هم برابره برخه کوي.
 او دغلته د نورو ادبي سرگرميو ترڅنگ د پښتو کتابونو
 چاپ کولو دروند بار ته ئې هم اوږه ورکړې ده پاتې شوه
 ددې کتاب د معيار خبره نو دا د ښاغلي شاعر ورومړ
 کتاب ده چې ځينې پکښې ډير د ښه معيار تخليقات
 شامل دي او بنده پرې شاعر ته افرين وئيل شې. او کومې
 خامۍ او فني کمزوری چې پکښې ستاسو له نظره
 تيريرې نو د هغې پخپله به ددې نه سيوا څه وضاحت
 وشي چې په ورومړي ځل هيڅ يو بوتی دومره زیاته ميوه نه
 کوي چې د هر چا د خلې خوندي سم کړې شي خو چې
 څومره وخت تيريرې دومره د بوتی ميوه سيوا کيږي او
 خوږيږي. او انشاءالله چې د ښاغلي عطاء محمد شاعرانه
 ونه چې راتلونکي کښې کوم ثمر نيسي هغه به ددې نه

زیات خوږ او شیرین وی. خدای دې همت ورکړی چې د
هائیکو لیکلو دې سلسلې ته دوام ورکړی او په راتلونکي
کښې د ښه معیار بهترینې هائیکو خپل قوم ته د پښتو د
خدمت په سپیڅلې جذبه وړاندې کړي.
په درناوی

ناهید سحر

لسم نومبر ۲۰۰۴ء

Pukhto.Net

د ډيرې مودې راهيسې سمندري پورې مسافري كوي په رياض
سعودي كښې د پښتو ادبي غورځنگ په حواله زمونږ د قافلي
ملگر د دې او په تيره تيره زما ذاتي ملگر د دې.

و درگ صيب وخت په وخت د پښتو ادبي غورځنگ د كابينې او مجلس
عاملي په مختلفو منصبونو پاتې شوي دي. شعر هم ليكي او نثر هم په
الفاظو كښې درد او خوگ لري. دنوي كول زلمې شاعر د دې دروند
وجود او ښكلي ثيقي خاوند د دې په پښتو او پښتونميين او قام پرسته
پوهه او تعليم يافته ځوان د دې. د ښه خوي خنده رويه انسان د دې چرې
مې هم خفه نه دې ليدلې. كه هر څومره د ژوند شخړې وړپغاړه وي
خوپه تندي يې گونځې نه راځي. هر وخت په خدا خوشحالي ليدې
شي و درگ صيب داسې زلمې د دې چې خپل غم د چا سره شريكول نه
غواړي او خوشحالي د هر چا سره شريكوي. داسې انسانان ما ډير كم
ليدلي دي چې دنورو دپاره ژوند كوي.

زما ددې خبرو مطلب هرگز دا نه د دې چې و درگ صيب فرېسته ده
و درگ صيب زمونږ په شان يو عام انسان د دې او د ژوند په هر اړخ
كښې به څه نا څه كم او خطاگانې لري خو هغه هم دخپل ذات پورې
محدود د دې او داسې خطاگانې زه نه شمارم چې د ځان نه ترې بل
انسان نه زياتيږي. او هسې هم هر يو انسان له پكار دي چې د بل
انسان په ذاتي ژوند كښې مداخلت ونه كړي زما په خيال خودا حق
هيچا ته هم نه د دې حاصل د پښتو يو متل د دې چې يوه گوته بل ته
نيسي نو څلور ځانته راځي. هر انسان د معاشرتي ژوند په څه نه څه

اړخ کښې اړو مرو څه نه څه کموت یا نیمګړتیاوې لری خو هغه
 خطاګانې چې بې ضرره وی نو داسې انسان ته ښه انسان وئیلې شی.
 دخپل فکر او نظر په رڼا کښې عطاء محمد وردګ صیب ته په
 دعوي سره دښو اخلاق، ښه کردار یوښه انسان وایم.
 دپراخې سینې لوئې زړه، ښکلې ثیقې مینه ناک او خواخوږۍ انسان
 دے دعا کووم چې الله پاک دې ورله ډیر ژوند عزتونه اودقلم دومره
 تیزې ورکړی چې دپښتو ادب دناوې په وربل کښې وخت په وخت
 د ادب ګلان ښکاروی.

امین ثم امین

په درناوی

نعیم راهی مخکینه صدر
 پښتو ادبی غورځنګ ریاض

عطاء محمد وردگ زما په نظر کښې

د پښتو ژبې د ادبي خدمت په حقله ښيرازه او اباده د ملاکنډ په سپينه خواره د چکدرې په دربار کلي کښې د ښاغلي ولي محمد معروف راجاد مې د مياشتې په دريمه نيټه په کال ۱۹۷۰ کښې د عطاء محمد سترگې پرانستې دده تعلق د پښتنو د درنې کورنۍ وردگو سره د. بنيادی تعليم ئې خپل کلي چکدره دربار کښې او خوار لسم جماعت پولټيکل سائنس ئې د ډگري کالج تهانې نه اوکړو نن صبا د روزگار په لړ کښې په رياض سعودی کښې په شرکه البعيز کښې د برانچ منيجر په حيث ورځ شپې سبا کوی.

د تابه نوم ئې عجيبه غوندې د تاثير پيدا کړې دې سره ماته يوه واقعه ياديرې زمونږ د يو ملگري يونيازين ماشوم وو. هسې هم د بعضې خلقو عادت وی چې په شفقت کښې د خپل اولاد اصلاح کول ورته سزا ښکاري زما دغه ملگر هم د دغه سوچ خاوند و (دهغې نتيجه داشی چې ماشوم خودسره او بدتميزه شی)

کله چې به دهغه ميلمانه راغلل نو دغه ماشوم به راغلو او د ميلمنو مخې ته به ئې بيسکټ وغيره خوړل شروع کړل مور ئې په دې خبره ډيره غصه شوه ولي د خاوند وړاندې ئې وس نه رسيدو. يوه ورځ ميلمانه راغلل مور ئې په څه چل دغه ماشوم په کوټه کښې بند کړو. چې ښه ساعت تير شو نو ماشوم مور ته وايه يا بې بې!

اوس خو به ميلمنو چائی څښلی وی ما دکوټې نه بهر کړه کنه د ښاغلي وردگ د کتاب نوم هم څه دغسې د. چې کلي ته به کله خوا هم دغه احساس ئې وړاندې داسې ترجماني کوی.

داماشومان چې څرخوی گلونه
گلونه! څنگه څرخوی گلونه؟

دردمند احساس ئې با حسه اجتماعی ضمیر ډیر ښه طنز کوی
د پښتنې غیرت او ننگ څه داسې ترجمانی کوی چې ذهني
پسماندگی ترې هم ښکاری ولې دا د پښتنو عظیم روایات دے او
ددې پاسداری پښتانه دایمان برخه گڼي.

بچی مې خیر دے که تعلیم نه کوی
دا کلاشکوف به خامخا گرځوم
یمه پښتون د پلار بدل به اخلم

وردگ صیب په خپله شاعری کښې د دومره معیار غندنه څه په دې
ډول کوی.

نه منم زه دبې عمله علم
نه دنیا دارزه متقی منم
د ریاکار نه زه لوفر خوښوم

مسافری ورله ښه زړه سترې کړیدے ځکه بل ته په دارنگ گویا
دے.

ویزې لپاره دې پټې گانه کړه
د خپل وطن نه سعودی ته راغلې
تاته جوړ هم دچا خیرې قبول شوې

دمینې جبه بې قیمتہ خزانه ده ولې زر دار هر څه دروږو په تله تلی
دامنظر وردگ صیب داسې ښکاره کوی.

زه کله کله په دې سوچ کومه
خومره کم عقله دی لاهغه خلق
چې په پیسو د خلقو زړونه اخلی

دمادیت پرستی او دمقدسو رشتو بې طمعه جذبو په حقله څه داسې
وائی.

رور د دسلولار د زرو نوټ د
نورې رشتې ټول پچاسی وگڼه
جنت فقط دمور د پښولاندې د

د وردگ صیب په شاعری کښې بارکیو نه قطع نظر کوم د قافیه، دریف،
رقیب، وزن وتشبیهات، استعاره اوتلمیحات سره د زور آزمائی نه بچ
کولو دپاره ښاغلی وردگ صیب په نوی صنف هائیکو ډیر سم راځی. او
خپل ماضی ضمیر پکښې په ښه شان وائی.

متل او محاوره ډیر په درست ټرلی انداز کښې استعمالوی درمندر
احساس، لږزیدلې جذبې، بې قراره فکر او امید شال په لاس دوردگ
صیب دشاعری اساس د.

نوره فیصله په لوستونکو چې دده دشاعری په حقله څه فیصله کوی.

په درناوی

خالد یوسفزئ

ریاض سعودی عرب ۲۰ جنوری ۲۰۰۴ء

د قام په غم غمژن

که زه دا دعوه وکړم چې ښاغلي عطاء محمد وردگ په ملگرو کښې زه ډیر د نزدې نه پیژنم نو دا به غلطه حکه نه وی چې وردگ صیب سره زما رشته صرف دشاعری د حده پورې محدوده نه ده بلکې زه دا خبره ډیره په فخر کوم چې وردگ صیب زما یو ډیر ښه ذاتی ملگر دی او د ډیرې مودې راهیسې دیو بل سره دهجران په دې قیامت خیزه ماحول کښې دخپل زخمی زړه او ژوبل احساس خړیکو دقلارولو په تلاش لکه دسیل نه جدا شوی مرغی بې ارامه او بې قراره دخپل منزل او مرام په لتون په دې خاورینو هواگانو او شگلینو بادونو کې دخپل خوږ هیواد نه لرې په دې پیکه پیکه ماحول کې په ژوبل زخمونو دمرهم او خپل غم درد دشر کولو کوشش کوو.

عطاء محمد وردگ صیب زمونږ په ملگرو کې دخپل روشن فکره ذهن او رنگین خیالاتو په وجه ځانله یو ځانگړي مقام لری، کله چې هم مېلاو شی نوکه ماحول هرڅومره دروند او پیکه ولې نه وی خو دهغه په خوندناکو خبرو مینه ناک انداز او برجسته جملو او هر چا سره په روڼ تندی دمېلاویدو سره ماحول یې دم رنگین او روښانه شی اگر که پخپله ئې دهجران په لمبو سوو شونډوهمیشه پار ولاړوی خو کوشش ئې داوی چې پخپله مسکاء او ډق ډق خندا دغه پار د نورو مسافرو ملگرو نه پټ وساتي.

حکه چې دهغه اکثر داکوښش وی چې دملگرو درد وغم دهغوی سره شریک کړي او خپل درد او غم پټ وساتي. مثال ئې د شمعی د پخپله سوزی خو تر ډیره حده پورې تیارې رڼا کوی. یا دهغې میوه دارې ونې چې دکمرو په بدل کې میوه ورکوی. ټول ملگری دا تپه دملکنه دسرنه په جار وائی.

چې دبې غمی چل دې خلق د عطاء محمد وردگ صیب نه زده کړی.

دا خبره که پخپل ځانې سل په سله تیک ده نو دا هم یو حقیقت دے او نن زه ددې حقیقت نه پرده پورته کړوم (کیدے شی چې عطاء محمد وردگ صیب پرې تندے کونځې کړی خو خیر پرېږده ئې چې دملگرو دا خوش فهمی لرې شی عطاء محمد وردگ صیب هر څومره که پخپله په خپلو ملگرو کښې خاندی او خوشالیرې او ملگری خندوی او خوشحالوی ئې خو ما یو ځل نه بلکې څو څو ځله ځانله په نرۍ نرۍ ژړا او یو ځل نیم مې ښه په چغو چغو هم لیدلے دے او چې کله مې ورله هم دا غلا لیدلے ده او تپوس مې ترې کړیدے چې وردگ او اوښکې: نه منم.

نو ډیر زرئې د اوښکو ډکې سرې سترگې وچې کړې. او په خدا شو او وې ویل چې لیونے شوع که خندل مې خو زما په ډیر اسرار راته لاس په تندی ډیر په عاجزی کله کله په حکیمانه انداز کې څه دارنگ وویل چې Please صیاد صیب keep with you because its top secret!

که د عطاء محمد وردگ صیب دشاعری جاج اخلم او بحث پرې کومه نو بیا خبره اوږدیرې دغه پر مغز کار په نورو ملگرو شاعرانو

پريڙدم. زه ڪوشش ڪووم چي په لنڊو ٽڪو ڪنبي دور دگ صيب د شخصيت جائزه واخلم وردگ صيب يوبنه زلمع، يو ميلمه دوست پښتون يو خودداره انسان يو وطن او قام پرست شاعر دے ددي سره سره څنگه چي ورله الله تعالى سور سپين رنگ ور ڪريدے هغه شان ورله الله تعالى يوه ښه مضبوطه اودرنه جوسه هم عنايت ڪريده.

دمحفل رونق دزرونو بادشاه او دالفاظو جادوگر دے او خبره ښه په سياق اوسباق اوتاريخ او جغرافيه سره ښه په دليل ڪوي. ڪله ڪله خو پخپله يوه ناجائزه او بي بنياده نظريه او خبره دومره په دليل سره رها وڃي ڏسري پري دجائزي خبري گومان وشي. په خبره ڪنبي ئي ژورواله هم شته او رنگ هم: ڪه څومره Tough Topic ولي نه وي مخو دومره په اسانه او عام فهمه انداز ڪنبي ئي ووائي چي عقل ورته حيران شي ڪه په دغه موضوع ئي چرته دوه خبري لوستي اويا اوريدلي وي نو شل پسي د ځانه وائي چي دد ليل او منطق په تله ئي پوره پوره تللي وي. سياست، فلسفه، معيشت، نفسيات، څه داسي موضوع ده چي وردگ سره پري بحث نشته دښو اخلاقو مالڪ او د ښه ڪردار څښتن دے. دروزگار په سلسله ڪنبي د ڏيرو ڊغرو او مشڪلاتو وروستو دلته په يو تڙيدنگ ڪمپني ڪنبي منيجر دے.

چونڪه انسان دے فرشته نه ده چي ڪوتاهي او غلطي به پڪنبي نه وي. چي دغو ڪنبي دحد نه زيات خوب ناراستي. په عملي ژوند ڪنبي بي نظمي او غصه ئي غٽ بد عادتونه دي. او دڪاميابي دمخي لوئي لوئي خندا ئي دي خاص ڪرد غصي دا عادت ئي دحد نه زيات نا قابل برداشت دے ڪله ڪله خو چي په يوه خبره غصه شي

او بيا ددغه خبرې محرك موجود نه وی يا پرې دده وس نه رسی نو بيا د ډيره قهره خپلې شونډې او گټې چيچي.

کلی کې خیر وو۔ تا کوم ټکی له زور ورکړو۔ ډیر هوښیار ئي: سحر خه خورې۔ دایو خو جملې ئې تکیه کلام دی چې په مختلفو موقعو ئې بار بار په خپل منفرد انداز دمسکا سره اداکوی دا کثر ملگرو شاعرانو شاعری خو داسمان سره خبرې کوی خو دعمل په میدان کښې وردگ صیب دا یو خصوصیت لری اگر چې شاعری کمه کوی خوڅه چې وایی دهغې عملی ترجمانی هم کوی دباچا خان نه ډیر زیات متاثر ښکاری او که دغنی نه وروستو چا زیات مخالفت دملأ کړیدے نو هغه هم وردگ صیب دے.

په چغو چغو او په هرځای کښې دملأ مخالفت ښه په جار کوی او خپله خبره ښه په ډانگ پیلې کوی چې ملأ همیشه همیشه دازل نه تر اوسه پورې دخان، نواب، چوهدری، وډیره، ارباب، سردار او ظالم ملا، مضبوط کړیدے.

دغه غاصبانو همیشه د ملأ په اوږو توپک ایښے دے او دا ولس دا چقیدله خوار غریب مزدور او کسان ئې پرې ایشتي دے. دغریب وینې ئې په شریکه څښلې دی دغریب حق ئې غصب کړیدے دغریب استحصال ئې کړیدے.

عطاء محمد وردگ صیب خپله خبره نه صرف د تاریخ نه ثابتوی بلکه په موجوده معاشره هم داسې مثالونه وړاندې کړي چې زموږ ورته هډو خیال نه وی.

دیارانو یار دے دمیلمه دوستی او ملگرتیا ژوندے مثال ئې دادے:

چي دشيپي تر دري بجو پوري ورسره ملگري ناست وي. او په دغه
 وخت تري هم ملگري رخصتيري نو دے ورسره مشت وگريوان وي
 چي يو لس منته ايسار شي. دپښتو ادبي غورځنگ (سعودي رياض)
 په جوړښت او دهغي په سنبالولو کښي ئي ډير غټ خدمات دي چي
 دنمر پشان ښکاره دي. دمسافري نه تر پوزي پوزي راغلي دے خو
 لامزيد شل کاله ئي کلي ته نه دتلو څه پروگرام شته او نه اراده. چي
 رښتيا راباندې وائي نو مونږ خو پرې دلته خوشحاله يو ځکه چي
 دمحفل ښکلا او رونق دے. او بله دهغه چا خبره وائي چي زما په
 سرمنگي وي نو دبل په سر دي خم وي دخپل قلم نيلى ئي دنشر سره
 سره دنظم ميدان کي هم په غفل کړيدے دشاعري په هر صنف ئي
 طبعه ازمائي کړيده که دنشر دميدان شاه سوار دے خو په نظم کښي
 ئي ماته هغه خواږه نه ښکاري کوم چي دشاعري خاصه ده. البته نن
 سبا دجاپاني صنف هائيکو نه ډير متاثره ښکاري چي بي شميره ئي
 ليکلي دي. او لگيا دے ليکي ئي دلته په رياض ادبي حلقو کښي په
 بابائي هائيکو مشهور دے يو څو هائيکو گانې ئي ستا سو وړاندې
 کوم ښه په ژور نظر ئي وگوري ځکه چي ډير ژورواله پکښي دے زما
 په خيال خو په هره يوه هائيکو کښي ئي ځانله يو پس منظر يو
 مضمون او ځانله منظر کشي دمعاشري عکاسي لنډه دا چي په کوزه
 کښي ئي سمندر دښدولو کوشش کړيدے. دمثال په توگه يو څو
 هائيکو گانې:

ته چي دمياشت دري داني اخلې
دادي ديارې شوه دپنځو مونځونو
مُلا داته به خپل مونځ كله كوي

دهغي يځ واورين سره سپين پښتانه
په دې سيزلي هواگانو كښې به څنگ وخت تير كړي
په دې وطن خو دتندې نه خراپې سوزي

تاته به هرڅه ښكارم هيڅ نه يم
كه دې زما دژوند كتاب ولوستو
دځني وهل ولاسو دپره يم

خير دے کہ هر خومره تاوان دے پکښي
ژوند دې بي له سر دې ږدمه پکښي
خو د خودئي شمله به جگه ساتم

لامې د حق ناره ايستلي نه ده
لامې ظالم له لاس مروړلي نه ده
مرگيه مه راخله له صبر وکره

هغوی د ژوند په هر ډگر باندې
اسمان دروسره خبرې وکړې
ځکه دنيا نه ئې کره لاره چاپير

حسن پرست دے او پہ مينه کڻي داخري حده پوري دتلو قائل دے
 په ځينو خبرو کڻي دبلا نا راست دے خو په حسن پرستي او مينه
 کڻي دچابکدستي مثال نه لري پټ پناه پکڻي نشته بڼه ډاگيز دے
 هر څه مسئله چې وي خپله اراء او Comements بغير دڅه
 احتياط، مصلحت او انعام نه په هغه ځاي ډيرے کړي انتها پسندی
 خوب (چې کوشش کوي په شواروخ کڻي اولس اتلس گهنټي خو
 خواه نخوا او کړي خو ډيوټي او ملگري ئي دغې ته چرته پرېږدي). او
 غير مستقل مزاجي ئي دژوند د ناکامي غټ اسباب دي.

لاپرواهي او هير ئي دحده زيات وي اکثر په پروگرامونو کڻي ئي
 خپلې خپلې، بوتان پريښي وي او دبل خپلې ئي راوړي وي هغه هم
 يوه د ځي پښي او بله دگسي پښي ديو ځل خويي تاسو په خداي
 يقين وکړئ چې دشيپي په ټيکسي کڻي راغلے و. او خپل موټر ئي
 دپردي ډيري مخي ته په وچ ډاک پريښے و چې ډيري ته راورسيډو
 او ملگرو ترې تپوس وکړو نو وے بڼه ما خو دے که گادے د ډيرے
 مخي ته ولاړ وے نو بيا لاړو او گادے ئي راوستو.

څوک وائي کيمونيست دے څوک وائي سرکش دے څوک وائي
 نيشنلسټ دے چونکې زه ئي ډير دنزدې نه پيژنم صرف بڼه ساده پاډه
 نيغ مسلمان دے په معاملاتو کڻي خوئې هغه پخواني مسلمانان هم
 شاته پريښي دي چې ډيوه راواخلے او گرځي نو دهغه په ژوند کڻي
 دچاسره دھوکه، فريب، دوه رنگي نشته او وائي هم چې دين اصل
 کڻي دمعاملاتو نوم دے او عباداتو خو الله تعالي بخښي هم خو
 حقوق العباد نه بخښي. دټولو نه زيات ئي دکرکې دحده پوري هغه
 سرے بد شي چې پردي حق ته ئي بدې رابښکلې وي کمزوري پکڻي
 ددې حده پوري شته چې جمات ورته دپوليسو تھانه ښکاري يو ځل

مې ترې تپوس وکړو چې اختر راروان دے جوړ ډير خوشحاله نې
 ماته ئې وويل چې واقعي اختر ښه شے دے سره پکښې د خوب
 انډوخر وکړی خو يوه خبره داغوړ رانزدې کړه دمونځ نه پکښې تنگ
 يم. بهر حال دالله او دهغه در رسول (ص) مقبول (ص) دنظام په سچه په
 ټوله نړۍ کښې په صحيح توگه دراويستو ارمانی دے. او وايي چې
 که مليانو صاحبانو د اقيموا الصلواه سره سره په اتوزکواه باندې هم
 زور راوستو او په حقيقت کښې زکات ورکول شروع شول چې د
 اسلام روح دے نو صرف لس پنځلس کاله بعد به بيا دا دومره غربت
 چې خلق د غربت د لاسه خودکشيانې کوی او خپلې گردې خرڅوی
 دابه بيانه وی او هرڅه به شل شل وی او غير مسلمه به هم اسلام ته
 اوپسڅيری.

زړه مې غواړی چې داڅومره ليکل مې پرې وکړه دومره پرې نور هم
 وکړم بلکې دا به هم کم وی ځکه چې دوردگ صيب خوبي دشمار نه
 بهر دی بلکې زما خوښ ملگره هم دے خو ځکه دکاغذ نه گټې
 راکاږم او قلم جيب ته کوم چې زه ترينه نن سبا خفه او گيله من يم
 او گيله مې ترې حقه ځکه ده چې دنورو دپاره ډير ښه دے خو دخان
 دشمن دے.

هر وخت ئې په تلو کښې چال وی ځنگيدلې گرځی او دهرسور نه په
 سور کښې ښکاری خوزه ورته ددې ليک په ذريعه وایم چې اشنا
 دلته قدمونه په خيال ږده. ځکه چې که شپه تياره ده نو منې په شمار
 دی.

ډيره په مينه اودرناوی

عبدالقادر صيات

چيرمين مجلس عامله پښتو ادبی غورځنگ الرياض.

خپلې خبرې

سړې ژوند او زړه سترې مسافري:
دکوثر صيب يو څو شعرونه:
زمونږ په سرباندې باديرې خاوري:

دلته باران کښې را وريږې خاوري
زه پکښې ځای دقبر هم نه لرم
خو د وطن منې راياديږې خاوري
کوثره ديرو لاه راحت ورکوي
مونږ راشري په مونږ تنگيږې خاوري

ترڅو؟ ترڅو؟ اخر ترڅو؟ او ترکومه به مونږ په شته وطن کښې بې
وطنه در په در او خاوري په سر دې پردې شگلن او کاني وطن کښې
په دې پردې تاودينه خاوره چې دتندې نه پکښې خراپې سوزې د
منزله ناخبره ددې زړه سترې او نه ختميدونکې مسافري دا دروند
او غټ پيټه په سر کړې وي. او داسې کړی کور اوله په له به گرځو.
نمبر ۱:- مسافري د اوسپنې نينې چيچل دی مسافري دسپيرو
خلکو کار د مسافري د دوزخ ټکړه ده چې داسې ده او يقيناً چې
داسې به وي نو بيا ولې؟ اخر ولې؟ مونږ دغلامۍ دا زور او زنگ
شوه زنجير په خپله خپلو غاړو ته اچولې د بيا ولې مونږ دالله
تعالی (ج) دا قيمتي تحفه "ژوند" دمسافري دبلا په کومې کښې
ورکړيده بيا ولې ددې پيکه او بې رنگه ژوند دپخې ژرندې لاندې
دل شو او دل کيږو؟

آيا زمونږ ددې نا اوزگار تپا او بوختونه زمونږ سره څه لږ وخت
شته چې ددې سوالونو په جوابو او جوهاتو ځانونه پوه کړو او

ددې ظلم او بربريت چې زمونږ سره په غير محسوس انداز کښې کيږي مخنيوی وکړو، او په خپل وطن کښې د ابادیدو تابیا او کوشش وکړو وجوهات ډیر دی خو د اختصار په خاطر صرف دومره وایم چې دنړۍ په نورو هیوادونو کښې عموماً او زمونږ په وطن کښې خصوصاً د دولت د غیر منصفانه تقسیم او زمونږ په ذاتي ژوند کښې د حکمت عملۍ نشتوالی ټي غټي وجهې دی زما په خیال که چرې مونږ د سرمایه دارانه نظام کیپیټیلزم او جاگیردارانه نظام د فیوډالیزم خلاف یو اواز او یو موټه شو. او که چرې مونږ د خپل روښانه مستقبل په خاطر د ښې نه د ښې حکمت عملۍ سوچ وکړو نو بیا لرې نه ده چې مونږ له هغه وطن چې زمونږ ورسره جذباتي لگاؤ د هغه کلي چې زمونږ ورسره ډیر خواږه یادونه وابسته دی هغه خاوره چې مونږ پکښې خړپوسې کړیدی نو بیا دغه پښتنه خاوره دومره بې وفانه ده چې مونږ له په خپله خوږه او توده غیر کښې ځای رانکړی دخپل گور پلو دسیوري لاندې مو اوده نه کړی زمونږ اوده احساس راژوند نه کړی زمونږ خوبیدلې سترگې دخوږ خوب په ځانگو کښې نه ځنگوی زمونږ زخمونو او دردونو له ټکور نه شی.

د روایاتو نه خلاف په خپله شاعری بحث کول ځکه نه غواړم چې دا کار د لوستونکو وی او دا هم ډیره ممکنه ده چې په شاعری کښې مې هغه خوند نه د کومه چې د شاعری خاصه ده دا امکان هم شته چې دردیف قافیې بحر او وزن په تله مې شاعری هم پوه نه وی ما صرف خپل احساسات او جذبات د قلم په څوکه د الفاظو نه دامیل پیلو کوشش کړیدې ښه او نا ښه ټي تاسو مه گورئ او دستاینې ټي درنه زه متمنی نه یم او که چرې دومره وشي چې که زما سره زما په خیالاتو کښې یو لوستونکې هم شامل

شی او دا قامی مسئله زما سره په چغو چغو وژاړی. نو دا به زه خپله کامیابی او کامرانی وگڼم حکه چې ما صرف د ادب خدمت په خاطر لکه دهغې بولی چې د یوسف په بولی کښې ئې د شرکت په غرض یوه سوتلی قدر ته راوړې وه چې خریدارو کښې شماره شم.

مایوسه کیږو به نه مایوسی کفر د ډیره ممکنه ده چې که چیرې مونږ په دغو برنو سوالونو ځان پوهه کړو او دهغو په جوابونو سوچ وکړو نو مونږ ته به دخپل دې سوال جواب میلاوې شی چې کلی ته به کله ځو؟

حکه چې که شپه هر څومره گوره درنه او بوگونکې ولې نه وی خو سبا کیږي خامخا او که نه صرف دغه چې ریالونه به گټم مالدار به شم او که سړکال نه وی نو کال له به په کلی اباد شم نو روره! په دې ارمان دې نیکه هم تللې و هسې گورپه گورپه وایه خله به دې خوږیږی.

اجازت غواړم په دې ډاډ چې زما دخیالاتو سره څوک متفق وی او کنه خو ما سره به په کتاب په ورکړې شوې پته زما درهنمایی او زما په وینا دتنقید لپاره رابطه ساتی زه به ورته ډیر په وروڼ تندی په خپله چاڼ چاڼ جولی کښې ځای ورکوم.

په ډیره مننه او احترام

عطاء محمد وردگ

ستر سکتريستو ادبی غورځنگ ریاض سعودی عرب

مننه

زه دزړه دتله دخپل خوږ اودروند مشر دصدر پښتو ادبي غورځنگ
الرياض سعودي عرب غلام حيدر حيدر صيب نه مننه كوم چې ددې كتاب
په چا كښې نې ډير په اخلاص او روڼ تندي زما سره نه صرف منډه ترړه
ووهله بلكې دكتاب ترتيب اوزما په بار بار وينا نې په كتاب سريزه ليكلو
ته هم غاړه كيښوده په تيره تيره دښاغلي عبدالقادر صيادصيب چيرمين
"غورځنگ" ښاغلي نعيم راهي صيب (سابقه صدر غورځنگ" ښاغلي
قائيل صيب ،ښاغلي خالد يوسفزي صيب سابقه صدر غورځنگ دملاكند
تاتري اومورې هومره مننه چې دخپلو بوښتو او ناوژگارتا نه نې وخت
ووېستو اوپه كتاب نې دزړه پورې ليكل وكړل. كه چرې دهغوى كسانو
ذكر ونه كړم چې زه نې وخت په وخت دكتاب دچاپ لپاره پارولې يم نه دا
به هم بې انصافى وى چې په هغې كښې گل رحمان استاد دبابائي
موسيقي ، غلام على خان عرف متوا مكمل شاه معزم صيب، عبدالله
صادق صيب فضل شاه فضل صيب غلام يونس راحت على خان، فيصل
لالا، اسلام نثار اسرار نورالله نيك محمد خان بابو زيدالحق حقيقت،
ابراهيم صيب ، شهاب چكدروال، ببر شير نبيل، ارشد محمود، سيمين
خان لال، خالد ، شال دا، شعيب خان، سبجان الدين خان، قاضى انعام
الله، خورشيد عالم صابر، ظاهرشاه، خپل گران استاد تاج محمد خان
صب، ښاغلي زرنوش شهاب صيب، كيسات بهائى، ميرزمين خان، على
احمد جاني، انور باچه، احمد شاه، دوست محمد، يوسف استاد،
سيدظفر عlishاه باچه، شاه صيب، رازق صياد، صابر حجازى، خپل خوږ
او دروندماما محمد فياض خان، كشر ورور ډاكټر سهيل شهزاد،
وريرونه، قيصر وردگ، وقار وردگ، عمران وردگ، عباس وردگ
اوصدام وردگ شامل دى.

په ډير درناوى
عطاء محمد وردگ

"د مننې مننه"

د خپل گران ملگری عطاء محمد وردگ صیب یو جهان مننه کوم چې د مننې په لیک کښې ئې زما نوم په دې خاطر یاد کړې دے چې حیدر هم زما په کتاب د نورې خواری سره سره لیکنه هم کړې ده نو ماچې کله په کتاب نظر واچولو او په هغې باندې شوې لیکنې مې وتللی نو د لیکونو لړۍ ډیره درنه ښکاره شوه. بس په هم دغه وجه ما د لیکنې نه ډډه وکړه چې بیا به ځینې ملگری دا نیوکه کوی چې ددې نه خوتاسو د تبصرو کتاب جوړ کړې دے ځکه چې په نظم باندې د نثری لیکونو تله ډیره درنه ښکاریده. امید کوم چې وردگ صیب به په دې خاطر نه درنوی.

یو ځلې بیا مننه

غلام حیدر حیدر

صدر پښتو ادبی غورزنگ، الرياض، سعودی عرب
شلم نومبر 2004ء

ریاض ستمبر ۲۰۰۳

دا چاریته ما دبائے "چاریته" بناغلی اکوجان ماما په بار بار
وینا ولیکله، وردګ

چارېته

ماته دکلې مازیګر ییاد شو
مسافری کښې مې دلبریاد شو
زه وایم یوه ته وی په بله خو
زړګیه کلې ته به کله خو؟

-۱-

ماته دکلې وخت یادیرې یاره
زړه مې په تاپسې خوږیرې یاره
خفه په دې یم جدائی جوړه شوه
بل داشنا بې پروائی جوړه شوه
هم دوطن راته اختر ییاد شو
ماته دکلې مازیګر ییاد شو
الله دې وکړې چې په خپله خو
زړګیه کلې ته به کله خو؟

ژړېرېم ځكه چې وطن پاتې شو
 په مجبوري ديار ديدن پاتې شو
 يادومه وخت دوړو كوالۍ پكښې
 د خپل اشنا به څنگه حال وي پكښې
 شور مې د پيغلو په گودر ياد شو
 ماته د كلي مازيگري ياد شو
 ځي چې څو ځي ددې محفله څو
 زړگيه كلي ته به كله څو؟

په دې وطن كښې وفادار نشته
 ځكه په دوی زما اعتبار نشته
 رڼدو ته ائين نيولې نه شو
 گنجوله سر ږومنځولې نه شو
 راته خپل كور كلې خپل ور ياد شو
 ماته د كلي مازيگري ياد شو
 نغرې مې خيژي دگوگلې څو
 زړگيه كلي ته به كله څو؟

نعرې وهلم نعرې مې ناورې
 په خان انبار دې کړلې خاورې
 څنگه قلاړه قلاړی شوه پکښې
 د هجران ژوند مې مجبوری شوه پکښې
 د شپې مې خوب کښې ستا بشرياد شو
 ماته د کلې مازیگریاد شو
 غیږې به چاپیر کړو دیو بله څو
 زړه گیه کلې ته به کله څو؟
 مادي په خوب کښې ولیدلې سترگې
 بیا مې د قصده پتولې سترگې
 دخپل زړه سره په ضد راغی
 گوره ودرک عطاء محمد راغی
 په نیمکښو مخ مې خادر یاد شو
 ماته د کلې مازیگریاد شو
 په موسکیدو وائی څمله څو
 زړه گیه کلې ته به کله څو؟

غزل

زه ديار په سترگو کښې جهان دمینې گورمه
ما پکښې وړک کړې خپل ارمان دمینې گورمه

خومره چې یو بل ته مونږ نژدې وو دومره لرې شو
لږ به بيلتانه کښې امتحان دمینې گورمه

خلک یار پسې ځی یار په ما پسې راغلی دے
زه ډیر خوش نصیب یم عجب شان دمینې گورمه

ته زما دوراندې لږ زما اشنا ته وگورمه
نن خو دې رقیبه زه ایمان دمینې گورمه

هله کښې محمود ایاز او دلته کښې وردگ ایاز
دواړه دیوې لارې یاران دمینې گورمه

د الخزرج نه رياض ته په لار جنوري ۲۰۰۱

غزل

جذبې سړې مينې مړې دى جانۀ څنگه درشم
زما د زړه ستني كړې دى جانۀ څنگه درشم

په تا مين زړه مې هغه دى بدگمانۀ نه شي
روزگار زما نيولې بڼې دى جانۀ څنگه درشم

زړگې مې ډير غواړي چې داگهرى دروالوځمه
پرديس مې پښوته زولنې دى جانۀ څنگه درشم

سر په زنگون گته په خله ورد دسوچونو كوم
د زړه نسكورې مې كاسې دى جانۀ څنگه درشم

دهر وگري په تندي دغم خولي پرتې دي

طرحي غزل

ددښمن پښو کښې دقام خرڅو چې شملې پرتې دي
دهر وگري په تندي دغم خولي پرتې دي
مونږ دخپل ذات دکوره اوس هم راوتلي نه يو
په هر يو لور دجهالت زمونږ قيصې پرتې دي
دمير جعفر او مير صادق په شان غداران چې لرو
ځکه کارگل کښې دغازيانو جنازې پرتې دي
غله په لندن او امريکه کښې خپل سيلونه کوي
دروغو پښو کښې دحالاتو زولنې پرتې دي
وردگه بس کره قلم مات کره شونډې وگنډه نن
په دې وطن کښې پابندي چې ځای په ځای پرتې دي

غزل

داماشومان چې خرخوی گلونه
گلونه څنگه خرخوی گلونه
ته خورازق روزی رسان ئې ربه
ولې بیا رزق پسې مری گلونه
چې فضاگانې معطرې نه کړې
ورك دې شی ټول دا کاغذی گلونه
د سرو گلونو قدر پاتې نه شو
مالیار په خپله ریږوی گلونه
خلکه راوې نیسې چې وې پیژنم
دا په مزار چې مې شیندی گلونه
ځوانې مې څار شه دهغو پیغلونه
چې داوړبل د پاسه ږدی گلونه
گل خود مینې محبت نښه ده
ورك دې شی سترگو کښې چې شی گلونه
وردگه مینه مینه مینه دې وی
خیر که اغیار هم بویوی گلونه

غزل

نن چي دورايه مې جانان وځندل
په ترارو شونډو مې ارمان وځندل
مخ دې شه تور رقيبہ ستا دلاسه
مست شو غمونو د هجران وځندل
غنچې مسکي وې د سپرلي غيره کښې
باغ لاسمسور وو چي خزان وځندل
چي داسمان لمنې سرې لمبې شوې
بيا د چا زړه وسو طوفان وځندل
په لامکان کښې چي غوغا جوړه شوه
جوړ چاپاگل په بيابان وځندل
زما د غم او فکر ډک دالان کښې
سوچ مې موسکې شو ماه تابان وځندل
چي د جانان جملې شان ئې وليد
زما رينښې رينښې گريوان وځندل
وعظ وردگ ته کړې دانه وينې شه
دنیا ځنډيزې درست جهان وځندل

مزاحیه غزل

زما یاره ته زمائی پیپسی کولا
زه هم یمه ستا لپاره کوکاکولا
دگنجی پن هیخ علاج په دنیا نشته
هسی مه اخله ددکان نه کالاکولا
هم گرمی هم پشکال کنبی دې په سروی
کوهستانی خدای دې خلاص کره له پکوله
اوازونه کرې دخیر نورخوته شرئی
سره ډوب شی ډس ملنگه او کچکوله
یه رقیبه هسی بقه بقه مه کره
یه سپیره لږه دا خله دې کره راتوله
زه چې کله په چوټی کلی ته راشم
دا ستا څنگ ته به درځمه یو خوشپوله
ددنیا قامونه وختل سپورمی ته
یه پښتونه ته ونه وتې دشپوله
اے وردگه که نظر دې دے کمزورے
چشمې واخله ته دیار سترگو کتوله

غزل

زما د عقل په کاسه کښې نه ځای پرې لالے
 بیا هم د زړه په وړان کنډر کښې مې اوس پرې لالے
 دنمر سپوږمۍ دا رڼا گانې به څنگ تې نه وی
 چې د تور تم په تورو شپو کښې سبا کیږي لالے
 څنگه به نه بنیرازه کیږي دا التارې دشتې
 دپشکال د بارانه پشان ور پرې لالے
 لمبه لمبه شم در قیب خوا کښې چې ئې وې وینمه
 په زړه د صبر تیږه کیږدم خفه کیږي لالے
 زرگه مې ډیر غواړی چې نن ئې دا قیصه ختمه کړم
 مگر پتیرې پشا کیږي او شرمیرې لالے
 چې په خطا کښې تقاضا ترې دبوسې وکړمه
 وردگه سور شی له غصې نه او گوانیږي لالے

غزل

زه خپل غربت که مې جانان وستايم
 که مې ايرې ايرې ارمان وستايم
 ددې واورين وطن واورين بادونه
 که مې خولې خولې گريوان وستايم
 داستحصال په ژړنډه دل پښتانه
 که وران ويجاړ افغانستان وستايم
 سپرله ستايل دروغو زړونو کار دے
 پرېږده چې زه سپيره خزان وستايم
 که ستايم ستايم اخر خو به ئې ستايم
 بس خو چې نن غم دهجران وستايم
 دا زه وردگ گته په خله چې ناست يم
 ستا خوشحالي که خپل خفگان وستايم

غزل

مینه مړه جذبې سړې دی ددرتلو پاتې یم
دزړه مې ماتې حوصلې دی د درتلو پاتې یم
خیال کښې مې اوسنې خو تصویر دې اوس خه ت غوندې شو
یاد مجبورو سره ترلے خه لت پت غوندې شو
اوس دهمت مې نښتې پښې دی د درتلو پاتې یم
هغه دځوند ناز او اداء او دمستی خبرې
ستا پیغلټوب حسن نشه او دځوانۍ خبرې
زما دښې ماضی قیصې دی ددرتلو پاتې یم
زه مسیحا گنم ساقی پرې هیروم غمونه
مدهوشه جام کښې ئې دسترگو ډوبوم غمونه
پیالی نیولې مې دوه درې دی د درتلو پاتې یم
عقل باغی دے د وردگ نه سرکشی ئې کړې
زرگے ئې هم دے بې اختیاره مې نوشی ئې کړې
وائی زمانه خه گیلې دی د درتلو پاتې یم
دزړه مې ماتې حوصلې دی د درتلو پاتې یم

یو شعر:

دکوڅې ماشومان ټول به ما په جنگ کړل
په دې خیال چې دروازه کښې رابنکاره شی

غزل

خوش-حالی لاری تلوسی پاتی شوی
راسره تشی وسوسی پاتی شوی
په نرمو شونډوئی نری خبری
دزپه نسکورې می کاسی پاتی شوی
قهقههی شوی په اسویلو بدلی
دیاری دغه میراثی پاتی شوی
تا وئیل تانه به جدا نه شمه
دغه فرضی شانتی قیصی پاتی شوی
د پردیسی په بلا واوریدم
حکمه زمانه ستا کوخی پاتی شوی
په دې نیمگری ژوند باور نشته دے
راسره خوا کنبی که خو شپی پاتی شوی
ما د دنیا له خوړو لاس واخستو
چی ستادشونډو پتاسی پاتی شوی
وردگه زه او یار می یوځای شولو
دیری خبری راپسی پاتی شوی

غزل

تہ می جام، تہ می جان تہ جانان ئی
تہ می در تہ گوهر تہ مرجان ئی
تہ می زہ تہ نزدی، تہ می خان ئی
تہ می نائیک، تہ کفیل، تہ می خان ئی
تہ می ژوند تہ می ژواک تہ گذران ئی
تہ می فکر تہ می غم تہ دوران ئی
تہ می فن تہ کتاب تہ گردان ئی
تہ می سکول تہ کالج تہ پوهان ئی
تہ می سوچ تہ می خیال تہ گمان ئی
تہ گرمی تہ یخنی تہ خزان ئی
تہ مالک تہ مولا تہ رحمان ئی
تہ خالق تہ رازق تہ سبحان ئی
لنہ دا اے عطاء اے وردگہ
تہ می دین تہ دنیا تہ ایمان ئی

طرحي غزل

پښتو پښتونولي ده خه پښتو کول پکار دی
يو قام يو ورورولي ده خه پښتو کول پکار دی
بابا يو خائي کاکا بل خائي لاله هم بيل روان دے
يو پړاؤ په يو منزل په يولار تلل پکار دی
ده په کار چي ددې سيمي هر وگرے قام پرست وی
او که نه وی په لوړو ددې قام ايستل پکار دی
دنړۍ واره قامونه راويښ شویدی بيدار شو
پاخۍ نه په اواز نو دا پښتون سکونډل پکار دی
نن وردگ په چاپير چل کښې سباوون اومينه وينې
دا چي چغه دنفرت کړی دا په توپ ويشتل پکار دی

غزل

دا نه چې درقيب په وسيله رانه جدا شو
اشنا مې د تقدير په فيصله رانه جدا شو
دا داسې جدائی په جدایی نه ده حساب
که لاړو دروزگار په سلسله رانه جدا شو
خواره به د دنیا راته اوس ولې تراخه نه وی
د ژوند په یو باریکه مرحله رانه جدا شو
هرخومره که وی لرې یو خفه ورباندې نه یم
وردگه! د پردیس په دې میله رانه جدا شو

غزل

خدای خبر کوم خای به ئی چرته به گر خیرې اشنا
نن خومی ډیر ډیر په زرگی باندي وریرې اشنا
دوفا ډکه یاره زه درپسې ډیر خفه یم
پوهه یم په مایسې به هم ډیر خفه کیرې اشنا
راته نزدې دے ما دې نوم دزړه په سر لیکله
هرڅوکه لرې وطنونو کښې اوسیرې اشنا
زما دعا ده دښائست درنا دې یو په دوه شه
لکه سپوږمۍ بره اسمان کښې وځلیرې اشنا
زما وردگه زه چې هر خای یمه ستا به یمه
زه نه بدلیرم خوته هم به نه بدلیرې اشنا

غزل

که هر طرف رانه چاپیر هزار هزار بنکلی وی
بنکلیه ستا د بنکلی مخه نه دې خار بنکلی وی
په ساده حسن کبني بنائسته بنکاری سنگار ونکړې
درته حیران به هر طرف ته د بازار بنکلی وی
دا زه چې هره لاره خارمه دا ستا په خاطر
ویمه که تلی ستا په رنگه په دې لار بنکلی وی
بنکلی به هر طرف ته ډیر وی دا به ومنمه
نه کرم گمان که ستا په رنگه وفا دار بنکلی وی
منم وردگه بنکلی هر خای سترگې نیغې ساتی
وعده چې ماته کړی په دې وخت کبني ناچار بنکلی وی

وطن

وطن کے دل اور دلکش نظارے
حسین ہے کتنے پرکشش نظارے
اگیار کیلے تو خس انکھ—ہو—
مجھے کولگ رہی ہیں پیارے پیارے
اسکی خوشی پہ سب خوش ہوتے ہیں
اس کے نقصان پہ دھرکتے ہے سارے
سرمیہ دار کو بیچنا چاہتے ہیں
بیچانا چاہتے ہیں غریب بچارے
میرے تو سب دل کے تکرے ہیں
دشت، بازار، دریا کے کنارے
میرے وردگ کا بس یہی دعا ہے
خدا ائی دن وطن کو نکھارے

غزل

چې دگورې په چکۍ شوه نو ونه شوه
يارانه چې دکوگۍ شوه نو ونه شوه
که عزت غواړې ددير په پلوراشه
ميلمستيا چې دپلۍ شو نو ونه شوه
درحمان غشۍ اوس حکه خطا کيږي
زمانه چې دگولۍ شوه نو ونه شوه
بوداگان خو صرف مور او پلار پکار دي
معشوقه چې دې بوډۍ شوه نو ونه شوه
تندر په تالاش او خړه ئې درامورې يوره
دا خبره پخوانۍ شوه نو ونه شوه
زه وردگ خو ئې ليکم دزړه په وينو
شاعري چې دسيالۍ شوه نو ونه شوه

قطعات

سیاست باندې بنده کښې شعور راشي
عبادت کښې هم دزړه سترگې پینا شي
پښتو ښه ده غیرت ښه ده ناموس ښه ده
ولې علم سره ټول صفات پیدا شي
راشه جانانه په سړو ټکړو به وخت تیروو
غم به کړو شاته خوشحالیو باندې به وخت تیروو
چې بهرنه وی نو هغوی ولې دلوېې مړه شوه
ریال که نه وی په روپو باندې به وخت تیروو

یو شعر

آخر وخت شو خان خانې شوه مینه لاره طوفانی شوه
اول للمه په ولسه وه، اوس شولگره بارانی شوه

نظم

نوټ: دا نظم د باچا خان د کليزې په موقع په ۱۹۹۹ کښې درياض
سعودي عرب په خاوره کښې واورول شويده. ارواښاد فخر افغان خان
عبدالغفار خان عرف باچا خان ته د عقيدت پيرزويني.

سلام سلام اے باچا خانه ستا عظمت ته سلام
سلام سلام فخر افغانه ستا همت ته سلام
خپله عظيم وي ځکه مونږ ته دې عظمت راکړو
دمينې درس او پيغام دې د الفت راکړو
رڼا دې راکړه تاشعور د سياست راکړو
اسلام پښتو دې راکړه تا انسانيت راکړو
ستا ژور فکر ستا نظر ستا بصيرت ته سلام
سلام سلام فخر افغانه ستا عظمت ته سلام
پښتۍ دې ماتې کړې پښتو کښې اے پښتونه بابا
د قام په غم باندې غمژن د قام ژوندونه بابا
د جهالت تيارې دې لږ کړې پوهنتونه بابا
تل به کرمه ستا لور فکر گلونه بابا
ستا تورې ننگ وفا بڼيگړې او غيرت ته سلام
سلام سلام فخر افغانه ستا عظمت ته سلام
په ژوند دې هم ديو افغان د پت پالنه کړې
په مرگ دې هم ديو افغان څرگندونه کړې
تا هميشه دامن درس او پاسدار نه کړې
تا تل د جنگ نه خنډه کړې او غندنه کړې
په دواړه لاسه د وردگ ستا دې جرات ته سلام
سلام سلام فخر افغانه ستا عظمت ته سلام

افغانستان ته دامريکي په راتلو

نظم

چې په غوږونو ئې ویشته وو هغه پښتون نشته
گیدرو ځکه گډې ماتې کړې چې شپون نشته

-۱-

په مخ مې اوښکې ځی رودونه چې افغان وینمه
احساس مې وړیت شی چې پښتون څیرې گریوان وینمه
زړه مې وچوی چې سر تهیته پاکستان وینمه
ایره ایره شم چې په اور کښې مسلمان وینمه
د جهالت تیاري خورې دی پوهنتون نشته
گیدرو ځکه گډې ماتې کړې چې شپون نشته
اے دخالد بابا بچیه تا خپل ځان خرڅ کړو
تا خپل غیرت تا خپل تاریخ تا خپل ایمان خرڅ کړو
تا امیر کروړ تا میرویس خان تا ایمل خان خرڅ کړو
ځکه وطن کښې مینه نشته دے قانون نشته
گیدرو ځکه گډې ماتې کړې چې شپون نشته

اے د خوش حال بچیہ ستا هغه عظمت خه شو
 دابدالی بچیہ ستا هغه وحدت خه شو
 اے د شیر شاه بچیہ ستا شان وشوکت خه شو
 د قام په مینه مستی خه شوه محبت خه شو
 وینې بهیری په هر خوا خو یو روغتون نشته
 گیدرو خکه گدی ماتې کړې چې شپون نشته

کوم خوا چې گورمه پښتون په مصیبت کښې گیر دے
 هر یو وگرې د حالو په قیامت کښې گیر دے
 په چیغو چیغو ژاړی هر کس په غربت کښې گیر دے
 قامی سوچ نشته دے پښتون انائیت کښې گیر دے
 دوردگ ذهن ته خو خکه نن سکون نشته
 گیدرو خکه گدی ماتې کړې چې شپون نشته

یوشعر:

که څوک تپوس کوی زما دژوندون
 دځنډ وهلولا سو دوره یمه

هائیکو

بچي مي خير دے ڪه تعليم نه ڪوي
خو ڪلاشنڪوف به خامخا ڪرڻوم
يمه پڻتون ديلار بدل به اخلم

په زور اوشور نه ڪيڙي
راورہ دليـل مخـي
سر به دي پڻو ڪڻي ڪيڙدم

يو به دي پورته ڪري اسمان طرف ته
بل به دي ٻنڪته ڪري دزمڪي تل ته
يوه دچرس بل دشرايو نشه

خواره خواريه راته راگوري خله
زه دومره زر وطن ته چرته حمه
ستا دبابا په كفالت كني يمه!

ته چي دمياشت دري داني اخلي
داشوه دياري دي دينخو و مونخو نو
ملا داته به خپل مونخ كله كوي!

زكات خيرات دقرباني خرمني
دم اوتعويز هم دي اسخات دمري
ملا هميش تر خز خپل خان ته وهي!

زه كله كله په دې سوچ كومه
خومره كم عقل دى لا هغه خلق
چې په پيسو خلقونه زور نه اخلى

چې د كم عقل غوړ پرې نه گريزى
هوبنار سړى ته ئې ضرورت نشته دے
نصیحت ووايه بيا چاته كوې!

څوك ئې په زړه كښې گرځى
څوك ئې په سر كښينوى
د كم ونيونكى سړى قدر گوره!

دلته مارانو خپل بچي و خوړل
ددې وطنه چرته تلل په کار دی
هسې نه اوښ دپاسه سپي مو و خوری

فرق د زمما او ستا د زمکې اسمان
زه امن غواړم محبت شیندمه
او ته جگړې پسې پیاز گرځوي

چې کله تیرې شی اوبه دورخه
په خپلو کړو بیا پښیمانه یومونږ
دکار نه مخکښې سوچ کول پکار دی

خبري ڏي—ري ڪ—ول
دڪم عقلانو ڪو ڪ—ار دے
داهو ٻنہ—يارانو وئ—يلي

خُله دي ي—وه ده او غور ٻونہ—دوه دي
نو دوه بهه اوري او ي—وه بهه وائي
په دي منطق خان پوهول پڪار دي

په زور قائم يـل بهه نه شـم
ڪه وي دلـيل درسـره
درتـه مائـيل بهه شـمه

چې دې په وړکړه باندې جیب خالي شی
زړه به دې شی د خوشحالو نه ډک
جنت به وگټي په هغه جهان

که محبت کوي ته
نواستما د به کوي
دواړه لارم مل زوم دی

خپلو غلطو نه به
سبق خلبي ضرور
زده کړي عقل په ټکرو باندې

دموره یو شانی لغر پیدا دی
دهر یوقام هر یومذهب انسانان
نو غت او کچ په کنبې له کومې راغله؟

تولې نړۍ کنبې به هیڅ جنگ نه وی
که چا عمل وکړو په دې خبره
چې به اوږه ښکته کوو یو بل ته

دنبو له مخه خو دنیا پیداده
ورك شه دبدو خلقو بد مخونه
ددې دنیا ته مې زړگه تور کړی

ور ڪرہ راپوري او دابلب ڪرہ مہ
خواتہ مي ڪنہنہ چي در وئي بنائم درتہ
دخپلي راہو پر ڪيڏونڪي غمي

پہ دي دنيا ڪنہي بہ خوش حالہ گرڇي
ہم آخرت ڪنہي بہ وي ھسڪہ غري
چاچي پہ نفس باندي قابو راوستہ

دانسانہي حقونو چيغي وھي
ہم پہ انسان باندي بمونہ وري
اور دي پہ دي انسانيت پوري شي

چې دکویت له غمه خوب نه ورځی
علم بردار دانسانى حقوقو
په فلسطين ولې خاموشه ناست دى

من وسلوى نشته بنگلي مې نشته
چې زه پرې ستاسو ميلمستيا وکړمه
سره دنياز به درته پياز ميلوشى

سبا سحر وختى چې څوک ورځی
کتاب به اخلى او دستخط به کوى
داڅه دميا کلى خيرات خون نه دى

ددې واورين وطن سره سپين پښتانه
ووايه دلته به وخت څنگه تير كړي
دلته خو تندي نه خراپې سوزي

د حاکم وخت ســــــنـدرې
او د الفـاظو هــــــنـر پــــــير
د پــــــي تــــــي وى خــــــبرونه

قتل و غارت به نه وي
بيا د غيـرت پــــه نامــــه
كه مونږ لــــل لــــل شــــولو!

لامې د حق نعره ويستلې نه ده
لامې ظالم له لاس مروړلې نه ده
مرگيه مه راخله لږ صبر وکړه

تاته به هر څه ښکارم هيڅ نه يم مه
که دې زما د ژوند کتاب ولوستو
دځنډ وهل او لاس و دوړه يم مه

څوک وائي څه پېرې وکړو
څوک وائي څه به کوو
دالله دې تقسيم ته گوره کينه

لا بـه يـو كـيـرو
دا دبا بـا قـول دے
گـنـي ور كـيـرو

نـمـز د بـي عملـه علم
نـمـز دنـيا دار زه مـتـقي مـنـم
در يار كار نـمـز لوفـر خو بنـوم

چـي مـي خـوانـي وـه نـو زړـگـي مـي مـست و
پـاس پـه كـوتـه بـه مـي گـواہـا كـولـه
اوس كـت كـنـي نـاست خـان نـه مـچـان شـر مـه

چي دورازہ دبل پھ گتھو وولي
داضـروري دايقيـني وگنـه
ستا دورازہ به بل پھ لتو وهي

چي دوه ور واپـوؤ خلـورو دانگي
د پښتـنو اتفـاق
خـه دچيـند خو تـول دے

دغـر دسـر کانهـ دے
معلومـه نه ده چي به کله رغري
دسـعودي عـرب نوکـري

نور سرود مـ غـ بروی
هغه مـ یزه نـ اوې
دوبـی تـه وتښتـیده

هغوی دژوند په هر اړخ باندې
اسمان دروسره خبرې وکړې
ځکه ئې لاره کړه دنیا نه چاپیر

په هر کال دوه ترې خامخا راوړمه
دخپل خاوند نه مې بیا هم گيله ده
ما سره مینه په رښتیا نه کوی

زمــا وى بڻڻــي ڇوڻــي
دڻڻــو ســاڳ ڇوڻــي وى
ڇڪــه ٿي ڇوڻــي پــه مڻــه

ڇي ٿي له ڪوره شري
بهر شال نه شني ڪيڏي
اول پنه ڪور ڪڻي خيل مقام جوڙ ڪه

دخيل مقصد نه به دي لري چرته
په تور تمونو اوتيارو گرهوي
نشي ته نوم دسرور مه ور ڪوه

کامیابی ستا هر یو قدم بنکل کرو
نشې دهغو خلقو کار دے گلنه
څوک چې د ژوند منډه کښې پاتې راشی

ما په هوا کښې محلونه جوړ کړل
هم مې پاڅه کړل پلاونه خیالی
چې مې د ډک سگریټ نه دم واخستو

هم ئې خبرې هم ئې تلل ستا ئیلش شی
بیا گوری نورو ته په سپکه سترگه
غریب سره چې دیسی خاوند شی

خير كه هر خومره خساره ده پكښي
ژوند دي بيلمه سردې ږدمه پكښي
خود خودي شمله بته هسكه ساتم

ته هم عزت او خور ومور لري
دلته په خيال ږده قدمونه اشنا
پردو چاودونو كښي كتل مه كوه

لاس كړي او چت د قبلیدو وخت دے
دريه كړي او غواړي د زړه له تله
چي زنكدن موپه وطن نصيب شي

په سپين ديوال داتوري توري غني
ريره ئې هم لاپه لاپو سخا سخاوی
دنسوارۍ به دره څه ووايم

نسوار دخيشكو دۍ په بره زور كړي
پس دمرگۍ به دې بيا قبروهي
دباجوړۍ سړۍ نه قر ض مه اخله

دچاچي زور دۍ دهغوۍ شـور دۍ
حقې ته حقه وئيل گران كار دۍ
په بڼه او بد كښې تميز پاتې نه شو

دڀښتنو د تراخه خويښه ځار شم
چې په نسوارو کښې چونه زيات شوه
غلام اسحق خان اسمبلي ماته کړه

افغانستان ئې لوټې لوټې کړلو
اوس د عراق بيا دايران نمبر دے
د زورور اوبه په بهر خيژي

ته په دنيا کښې هسکه هسکه شمله
دنگه غړې گرځه په هر لور چې ځي
خو سربه ښکته کړې رباط چې راشي

ویزې لپاره دې پته ګاڼه کړلو
د پاکستان نه سعادتي ته راغلي
تاته جوړ هم دچا بنیرې قبول شوي

هم به ګټې هم به پخه په خپله
ادې دې نشته چې دې درد ټکور کړي
پر ديس داوسپنې نينې چيچل دي

دهدیرې په لور زما جنازه
سحر ګاونډ نه مې ډولې تلې ده
رښتیا ده غم او بنیادی رور خور دي

گل دڏنڊره شوکول بنه نه دی
بوئی ئی له وراه کره که ډیر دې خوښ وی
هوس ته نوم دمینی مه ورکوه

مانه دې واوریده خوره دې کرله
ماته مې هم دازرگه داسې وائی
چی دا پرتوگ دې په چنار وچوم

دورې همیش ددوی په سر بادیرې
هم وریادیرې په خوبونو کښې خپل
مسافری خه دسپیرو کار دے

ياد مې شو تير وختونه
چې دگودر په خوا کښې
ما بېه چينچنې ويشتي

نه ددنيا شونه ددين پاتې شو
خوانۍ مو خا ورې شوې پردې وطن کښې
هسې داوبن دپاسه سپو وڅوړو

چې داسلام په نوم دولت غوندې
ددوی نه زه هغوی به تر گڼمه
چې په باجو بچو له رزق گټې

دچا چي لاس د حده زيات كولاؤ وي
د خپل خادر سره پښي نه غزوي
هغه به هر وختي قرضونه غواړي

ورور د د سـلو پـلار د زرو نوټ د د
نـورې رشـتي ټـول پچاسـه وگـڼه
جنت فقط دمور د پښتو لاندې د د

مـرې پـخـلا شـه كـنه
يـوې كوكـي نـه راتـه
جـوړوې خـله د كـشـمير مـسـئله

خوانی مو خاوری کرې پردی وطن کښې
یې مسافر ویو تپوس کومه
وایې کلی ته به کله څومونږ

نه کړم دچرسو زه ستائنه نه کړم
ولې غندنه ئې هم کولې نه شم
زما دردونو له ټکور ورکوی

دا چې جامو کښې نه ځایېږي اشنا
دا چې اوچت اوچت دانگونه وهی
چرکه ښکاریږي جوړ لسم دې پاس کړو

دا چي وينسته مي لکه سپين دلته
او دا په مخ چي مي کوغالي ښکاري
د پردیسي گني بودا خون نه يم

په دې شگلن کاري ز کاري ز وطن کښي
مونږه پراته يو د بچت لپاره
ځکه خادر سره به پښي غزوو!

چي دمحلوقه دې دنيا ډکه ده
ولي دا زه په کښي تنها گرځمه
ستا په دې ښکلو کښي يو ښکله غواړم

دنفرتونو کور کښي
محبونه شيندي
دعاشقانو بد به څنگه وايو

=====

چي دسندرونه ئي مينه څاڅي
وي په غزلو کښي ئي امن امن
دشاعرانوله افکاره څارشم

=====

که محبت کوي ته
نواغتماد به کوي
خو په وردگ باندې نه

ڏٺل شاعرونه

هيءَ قصه ويءَ ارمانءَ گل غنچه ويءَ مينه
خوچي وفا ڪنبيءَ ويءَ رانغبستيءَ او سوچه ويءَ مينه

مينه معراج دے، ڪوہ طور دے او قصهءِ د نمرود
جوہر خلیل تہءِ د سرو گلونونہءِ باغچه ويءَ مينه

مينه پءِ عرش ڪرسی قدم ٻڌي چي پخه شي ڪلہ
منزل تہءِ ڪلہ نہءِ رسيڙي چي ڪچہ ويءَ مينه

وردگہ ڏيرو تہءِ شي تخت د باچاھي پري ڪنيني
ڏيرئي سوري ڪرل ڏيرو ڏيرو تہءِ برچه ويءَ مينه

غزل

شاره په بيا بان كله په غردې گرځوی
مینه عجیبه ده در په در دې گرځوی

ما غوندې به ډیر دې بې گناه وی پرې ویشتلې
سترگو د جانان چې په هنر دې گرځوی

دغې یو ادا د بنکلو ډیر یم حیران کړی
کله دې رته کی كله په سردې گرځوی

یو د بنو غشود د جانان څه مې گناه ده
خاص زما په زړه لکه نشتر دې گرځوی

یو وردگه خپله غریبې درته بلا ده
کله په وطن كله په غردې گرځوی

عطاء محمد وردگ خلمے شاعر دے او زما د علاقې دے، د تورو
 اوبونه پورې د روزگار په بوختو کښې ډوب دے، په دې کتاب کښې به تاسو ته
 نظم او نثر دواړه مخې ته درځې. فنې او املا نې تېروتنې به هم لولئ، خو د
 دغې دننه تاسو د ښاغلي وردگ پښتون ضمير او اخلاص ته گورئ
 د قافيو لاندې باندې او د بحرونو کمې کوزې لرې کولو او د کتاب د پوره
 لوستلو موقع ما ته نه ده راکړې شوې، خو د ښاغلي حېدر ډېرې تندي کتاب
 ستاسو لاسونو ته درسوؤ.

د ښاغلي "وردگ" نامه به په ادب کښې بيخي نوې وي، خو د عربو په زمکه د
 هغه د خپلې ژبې او ادب د خدماتو سلسله د يوې مودې راهسې ډېره په
 کاميابۍ روانه ده. الله (ج) دې ورله د قام د شملي هسکولو او د ژبې د خدمت
 کولو نور توان ورکړي.

پروفېسر اباسين يوسفزې

پښتو د پيارتمنې پېښور

۲، اکتوبر ۲۰۰۴ء